

РОЛЬ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ У БАНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Аналіз особливостей корпоративного управління у банківському секторі допоможе вирішенню низки проблем як теоретичного, так і практичного характеру. У широкому розумінні корпоративне управління розглядають як систему, за допомогою якої спрямовують та контролюють діяльність банку. У рамках корпоративного управління визначається, яким чином інвестори здійснюють контроль за діяльністю менеджерів, а також яку відповідальність несуть менеджери перед інвесторами.

Ефективне корпоративне управління стає вирішальним фактором успішної роботи банків. Без ефективною системи, що визначає взаємини ради директорів, виконавчого органу та акціонерів, розвиток банків в Україні буде постійно стримуватися нестачею капіталу. В широкому розумінні завдання менеджерів банку при цьому полягає в тому, щоб розробити ті шляхи та засоби для покращення управління, які б найкраще відповідали цілям, а також внутрішнім і зовнішнім факторам, що впливають на банк. Ефективне корпоративне управління, що забезпечує дотримання законодавства, стандартів, правил, прав і обов'язків, дозволяє банкам уникнути непродуктивних витрат. Крім того, поліпшується врегулювання корпоративних конфліктів між акціонерами, між менеджерами і акціонерами, а також між акціонерами і зацікавленими особами.

Корпоративне управління спрямоване на захист інтересів вкладників та зведення до мінімуму асиметричності інформованості між органами управління банку, його власниками та клієнтами. Цих цілей, як правило, можливо досягти за допомогою схем страхування вкладів, вимог щодо адекватності капіталу, вимог до розкриття інформації (щодо продуктів, послуг та фінансової звітності), систем внутрішнього контролю та нагляду, що логічно поєднується у загальній структурі корпоративного управління.

Дотримання стандартів корпоративного управління у банку забезпечує:

- захист прав та економічних інтересів зовнішніх інвесторів, акціонерів, клієнтів, інших зацікавлених сторін;
- відповідальність Ради банку перед акціонерами, вищого менеджменту – перед Радою, власників істотних пакетів акцій – перед міноритарними акціонерами, банку – перед клієнтами та працівниками;
- своєчасне розкриття повної та достовірної інформації про діяльність, про фінансовий стан, економічні показники, структуру капіталу та управління, що дає можливість для прийняття обґрунтованих рішень зацікавленими сторонами.

Розвиток банкінгу та уніфікація вимог до корпоративного управління приводять до необхідності розробки міжнародних стандартів корпоративного управління та основ для їх постійного поліпшення. Базельський комітет з банківського нагляду опублікував спеціальний документ "Вдосконалення корпоративного управління в кредитних організаціях", що конкретизував стосовно банків принципи корпоративного управління, які були розроблені Організацією економічного співробітництва і розвитку.

В Україні внесено низку змін до законодавчих актів, що вступили в силу у 2015 році. Вони суттєвим чином впливають на формування сучасної моделі корпоративного управління. Докорінно міняється роль Ради банку. Водночас, відмінності у функціональних обов'язках і правах, якими наділяються члени Ради банків з роздробленою або концентрованою структурою власності дають можливість зробити висновок щодо різних принципів корпоративного управління, які мають у своєму арсеналі як аутсайтери, так і інсайтери.

В Україні було враховано рекомендації міжнародних інституцій. З огляду на це у Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку було розроблено принципи корпоративного управління. Важливість корпоративного управління для банків полягає у його внеску до підвищення їх конкурентоспроможності та економічної ефективності завдяки забезпеченню:

- належної уваги до інтересів акціонерів;
- рівноваги впливу та балансу інтересів учасників корпоративних відносин;
- фінансової прозорості;
- запровадження правил ефективного менеджменту та належного контролю.

Зростання операційного ризику в банку із слабким корпоративним управлінням пов'язане з відсутністю або незадовільним функціонуванням системи внутрішнього контролю, комітету Спостережної Ради з аудиту, служби внутрішнього аудиту. Нарешті, добре відомо, що репутація фінансової установи сильно залежить від репутації тих осіб, які користуються її послугами. Щоб не мати справи з компаніями, що одержали або здатними здобути сумнівну популярність, банк повинен приділяти значну увагу стану корпоративного управління у своїх контрагентів.

Підвищення рівня корпоративного управління дозволить банкам вирішити проблему "поганих" кредитів і укріпити довіру потенційних контрагентів. В результаті розподіл кредитних ресурсів між не фінансовими компаніями стане раціональнішим, що дасть можливість економіці країни вийти на траєкторію стійкого зростання.

Серед основних причин досить низького рівня корпоративного рівня в банках України можна назвати наступні:

- відсутність досвіду та знань;
- недосконалість банківського законодавства;
- недосконала економічна мотивація для розвитку практики корпоративного управління.

Тільки комплексний підхід у вирішенні вищезазначених проблем дозволить створити ефективну систему корпоративного управління в банках України. Забезпечення високого рівня ефективності корпоративного управління є важливою складовою ефективної діяльності будь-якої фінансово-кредитної установи, яка, у свою чергу, залежить від запровадження керівництвом установи чіткої системи контролю і нагляду за операційною діяльністю. Організація ефективного корпоративного управління покликана захистити інтереси акціонерів і засновників фінансово-кредитної установи, вкладників та кредиторів банку і дозволяє наглядовим органам більше довіряти внутрішнім організаційно-економічним процесам.

Ми вважаємо, що основними критеріями оцінки ефективності запровадження корпоративного управління в банківських установах є поєднання чотирьох елементів:

1) структури власності та рівня впливу на банк з боку власників (засновників), які визначають прозорість власності та рівень її вартості і концентрації в окремих власників;

2) системи прав фінансово зацікавлених осіб та можливості реалізації керівництвом банківської установи на основі надання акціонерам прав в управлінні через збори акціонерів або участь в інших керівних органах, що дозволило б певним чином контролювати фінансову діяльність;

3) фінансової прозорості та відкритості інформації про установу для всіх фінансово зацікавлених учасників ринку і власників капіталу;

4) формування оптимальної структури та запровадження раціональних методів організації роботи наглядової ради та ради директорів, діяльність яких базується, зазвичай, на створенні та функціонуванні спеціальних комітетів, метою діяльності яких є консультування вищого керівництва.